

TÂM QUAN TRỌNG CỦA GIÁO DỤC LÍ LUẬN MÁC - LÊNIN CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

○ THS. TRẦN HUY NGỌC*

Thực tế giáo dục chính trị, tư tưởng, trong đó giáo dục lí luận (GDLL) Mác - Lênin cho sinh viên (SV) đại học (ĐH), cao đẳng ở nước ta thời gian vừa qua cho thấy, bên cạnh những kết quả đạt được, vẫn còn những hạn chế nhất định (một bộ phận SV còn tình trạng suy thoái đạo đức, mờ nhạt về lí tưởng, sống thiếu hoài bão lập thân, lập nghiệp,...). Để GDLL Mác - Lênin cho SV các trường ĐH ngang tầm vị trí của nó, hàng loạt các vấn đề đang cần có sự vận động, giải quyết của toàn xã hội mà trọng trách là những người đang thực hiện công tác giáo dục ĐH.

1. Lí luận (LL) Mác - Lênin là thuật ngữ chỉ học thuyết cách mạng do Mác - Ăngghen sáng lập và được Lênin kế thừa, phát triển một cách sáng tạo. Sự ra đời của chủ nghĩa Mác - Lênin là giải đáp về mặt LL những vấn đề thời đại đặt ra trên lập trường của giai cấp vô sản cách mạng. Với ba bộ phận cấu thành là Triết học, Kinh tế chính trị học và Chủ nghĩa xã hội (CNXH) khoa học, LL Mác - Lênin là một học thuyết có hệ thống LL và phương pháp luận rất chặt chẽ. Trong thời đại ngày nay, LL Mác - Lênin vẫn tiếp tục thể hiện sức sống của nó trong tiến trình nhân loại xây dựng một thế giới hoà bình và tiến bộ. Với nước ta, trong văn kiện Đại hội Đảng IX, Đảng ta tiếp tục khẳng định: «Đảng và nhân dân ta quyết tâm xây dựng đất nước Việt Nam theo con đường xã hội chủ nghĩa trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh» (1). LL Mác - Lênin cùng với tư tưởng Hồ Chí Minh tiếp tục là «kim chỉ nam», là động lực tinh thần thúc đẩy công cuộc đổi mới vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh, đưa đất nước ta tiến bước vững chắc lên CNXH.

2. GDLL Mác - Lênin có tầm quan trọng đặc biệt đến việc học tập và rèn luyện của SV

1) GDLL Mác - Lênin góp phần hình thành thế giới quan, nhân sinh quan cộng sản chủ

nghĩa và phương pháp luận khoa học cho SV. Sự hình thành và phát triển thế giới quan được coi là một trong những tiêu chí quan trọng của quá trình hình thành và phát triển nhân cách con người. Trong thế giới quan có sự thống nhất của tri thức, niềm tin, lí trí và tình cảm. Nhưng tri thức chỉ phù hợp với thế giới quan khi chuyển thành niềm tin và trên cơ sở có niềm tin, tri thức mới trở thành cơ sở cho hành động. Như vậy, niềm tin có vai trò rất quan trọng trong đời sống con người, nhờ có nó, giúp con người có nghị lực, vượt qua mọi khó khăn trong cuộc sống để phấn đấu cho một lí tưởng cao đẹp.

Nhân sinh quan cách mạng là hệ thống quan niệm về cuộc đời, về ý nghĩa mục đích cuộc sống của người cộng sản. Nhân sinh quan cách mạng được hình thành trên cơ sở thế giới quan khoa học Mác - Lênin. Theo Hồ Chí Minh: «Không có LL về CNXH khoa học thì không thể có lập trường giai cấp vững vàng» (2). SV là đối tượng rất nhạy cảm, khát khao khám phá cái mới để tự khẳng định vị thế xã hội của mình. Chính thông qua việc GDLL Mác - Lênin sẽ là tiền đề cho SV xây dựng thế giới quan, nhân sinh quan khoa học và cách mạng; xây dựng niềm tin khoa học, củng cố định hướng chính trị, tăng cường lập trường giai cấp vững vàng, giúp họ sống, lao động và học tập vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng dân chủ văn minh, kiên trì độc lập dân tộc gắn liền với CNXH.

GDLL Mác - Lênin còn cung cấp cho SV phương pháp nhận thức và hành động một cách khoa học, đó là phương pháp biện chứng. Thông qua GDLL Mác - Lênin sẽ cung cấp cho SV phương pháp luận chung nhất và khoa học để giải thích tự nhiên và lịch sử theo một logic chặt chẽ, cũng như trang bị cho họ phương pháp luận đúng đắn trong học tập và nghiên cứu khoa học. Đối với SV, nắm được tinh thần của chủ nghĩa Mác -

* Trưởng ĐH kinh tế và quản trị kinh doanh - ĐH Thái Nguyên

Lênin cũng là để tiếp thu các môn khoa học khác có hiệu quả và chất lượng cao hơn.

2) **GDLL Mác - Lênin góp phần định hướng các giá trị, chuẩn mực tư tưởng, đạo đức, lối sống mới cho SV.** Chủ nghĩa Mác - Lênin không chỉ là vũ khí LL để cải tạo thế giới mà còn là vũ khí LL để cải tạo con người. Xét về chiều sâu bản chất nhân văn, chủ nghĩa Mác - Lênin là khoa học làm người, khoa học góp phần hình thành phẩm chất chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống mới cho con người. Điều này đã được Hồ Chí Minh khẳng định: Nhân dân ta từ lâu đã sống với nhau có tình, có nghĩa như thế. Từ khi có Đảng ta lãnh đạo và giáo dục, tình nghĩa ấy càng cao đẹp hơn, trở thành tình nghĩa đồng bào, đồng chí, tình nghĩa năm châu, bốn biển một nhà. Hiểu chủ nghĩa Mác - Lênin là phải sống với nhau có tình, có nghĩa. Nếu thuộc bao nhiêu sách mà sống không có tình, có nghĩa thì sao gọi là chủ nghĩa Mác - Lênin (2).

P phẩm chất chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống mới là những yếu tố cấu thành nhân cách của con người. Công tác GDLL Mác - Lênin là công tác giáo dục con người, tác động đến tư tưởng, tình cảm đạo đức của SV, giúp họ nâng cao trình độ chính trị, tinh thần tự giác và tích cực trong sự nghiệp giáo dục của nước nhà. GDLL Mác - Lênin giúp SV hình thành hệ thống giá trị với những nội dung mới phù hợp với sự biến đổi và phát triển của đất nước. Đó là biến những giá trị đề cao tinh thần hi sinh xả thân vì dân, vì nước trong lịch sử hào hùng của dân tộc thành giá trị với nội dung mới là phải làm tất cả những gì để cho dân giàu nước mạnh, xã hội công bằng dân chủ, văn minh; phát huy ý thức cộng đồng, truyền thống đoàn kết, khai thác mọi tiềm năng để nước ta thoát khỏi đói nghèo; trong lao động, không chỉ là chăm chỉ, cần cù mà còn phải là lao động có tri thức khoa học, có lương tâm trách nhiệm, là phải chú ý đến năng suất, chất lượng, hiệu quả,... Với tất cả những nhận thức mới về hệ thống giá trị sẽ có tác dụng rất lớn đối với SV, giúp họ hình thành nếp nghĩ, lối sống, phong cách của người lao động mới, đáp ứng yêu cầu sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá của nước nhà.

3) **GDLL Mác - Lênin góp phần hình thành nhân cách con người mới XHCN, con người phát triển toàn diện.** Nhân cách con người mới XHCN được bộc lộ ở cả đạo đức và tài năng, phẩm chất và năng lực, có bản lĩnh chính trị vững vàng, tự lập, tự chủ, có hoài bão và ước mơ,

năng động và sáng tạo bước vào cuộc sống. Mỗi môn khoa học được giảng dạy trong chương trình đào tạo của nhà trường đều có vai trò của nó trong việc giáo dục và phát triển nhân cách cho SV. Trong đó, GDLL Mác - Lênin đóng vai trò nền tảng như những viên gạch góp phần quan trọng để hình thành nhân cách con người mới XHCN ở SV để họ có một bản lĩnh chính trị vững vàng, có ý thức tự lập, tự chủ, năng động và sáng tạo.

Trong điều kiện nền kinh tế hàng hoá vận hành theo cơ chế thị trường hiện nay, mặt trái của nó đã hướng người ta thiên về lợi nhuận, có khi lấy lợi nhuận để bất chấp tất cả, kể cả tình người, làm cho mối quan hệ giữa người với người, với đồng loại có nguy cơ trở nên nguội lạnh, vô cảm một cách tẻ nhạt. Từ đó sẽ dẫn đến chủ nghĩa thực dụng, ích kỉ trong thế hệ trẻ nhất là đối với SV hiện nay đang được hưởng cuộc sống hoà bình do thế hệ ông, cha để lại mà dễ quên đi một quá khứ hào hùng của dân tộc. Thông qua GDLL Mác - Lênin, SV sẽ được trang bị những tri thức xã hội và nhân văn cơ bản, giúp họ nâng cao tình cảm, ý chí và đạo đức cách mạng. Đó là ý chí học tập, trong đó có việc ra sức học tập LL Mác - Lênin, để hiểu sâu sắc đường lối cách mạng của Đảng ta; có ý thức tự giác tham gia các phong trào chính trị xã hội do Đoàn thanh niên và Hội SV phát động; tự giác rèn luyện, tu dưỡng đạo đức, sống có niềm tin và hoài bão, lí tưởng cộng sản, đồng thời xác định được trách nhiệm của mình đối với sự nghiệp «trồng người» của đất nước.

3. **GDLL Mác - Lênin có nghĩa là quá trình tác động vào đối tượng giáo dục bằng cách giải thích, tuyên truyền những nguyên lí của chủ nghĩa Mác - Lênin, phân tích một cách khoa học những khái niệm, những quy luật, những quan điểm,... trên cơ sở đó, xây dựng cơ sở khoa học cho nhận thức và niềm tin vững chắc vào con đường đi lên CNXH và CNCS.** GDLL Mác - Lênin giúp hình thành và nâng cao phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng, hướng dẫn đối tượng giáo dục biết vận dụng những hiểu biết ấy vào thực tiễn cách mạng.

Giáo dục thông qua giảng dạy sẽ là con đường ngắn nhất và có hiệu quả nhất làm cho giáo dục đạt đến chiều sâu vững chắc. Vì thế, tính đặc thù của GDLL Mác - Lênin cho SV chủ yếu được biểu hiện thông qua tính đặc thù của môn học, của đội ngũ giảng viên (GV) giảng dạy các môn khoa học Mác - Lênin đồng thời làm công tác GDLL Mác - Lênin trong các nhà trường ĐH ở nước ta. Cụ thể là:

Hiện nay, khoa học Mác - Lênin được giảng dạy ở các trường ĐH, CĐ ở nước ta bao gồm các môn học chính: *Triết học Mác - Lênin, Kinh tế chính trị Mác - Lênin, CNXH khoa học* (nay được ghép thành môn *Những Nguyên lý cơ bản của Chủ nghĩa Mác - Lênin*), *Lịch sử Đảng cộng sản Việt Nam* (nay được chỉnh sửa, bổ sung phù hợp với điều kiện đổi mới của đất nước thành môn *Đường lối cách mạng Việt Nam*) và *Tư tưởng Hồ Chí Minh*. Đây là các bộ môn cơ bản, trọng yếu với thời lượng chiếm khoảng 8,5% tổng quỹ thời gian đào tạo của một khoá học.

Đặc thù của đội ngũ GV LL Mác - Lênin. Đối với GV LL Mác - Lênin thì phẩm chất chính trị đòi hỏi phải là một chiến sĩ cộng sản rất mực trung thành với LL Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và sự nghiệp cách mạng XHCN của dân tộc. Thực hiện và quán triệt nguyên tắc tính Đảng là yêu cầu cơ bản, thường xuyên đối với đội ngũ này. GV LL Mác - Lênin không những phải nắm vững LL đó mà còn phải tin tưởng tuyệt đối vào nó. Họ phải là người làm gương trước mọi người về phẩm chất chính trị, lập trường của giai cấp công nhân, nếu không sẽ rất khó thuyết phục được người học. Khác với GV các môn khoa học khác, GV LL Mác - Lênin dù đã là đảng viên hay đang phấn đấu trở thành đảng viên thì đều được coi là những chiến sĩ của Đảng trên lĩnh vực tư tưởng, nhất là trong tình hình hiện nay. GV LL Mác - Lênin phải luôn quan tâm, bám sát, nhạy cảm với tình hình chính trị xã hội, gắn LL Mác - Lênin và đường lối của Đảng với thực tiễn cách mạng và đời sống. GV LL Mác - Lênin vừa phải có phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng trong sáng - đó là «cái gốc cơ bản», vừa phải có kiến thức khoa học - điều kiện cơ bản nhất để họ thực hiện thành công chức năng giáo dục của mình. Kiến thức này đòi hỏi GV: một mặt, phải đạt trình độ nhuần nhuyễn về LL Mác - Lênin; mặt khác, phải có kiến thức nhất định về các khoa học cơ bản, về khoa học bổ trợ. Vì vậy, để việc GDLL Mác - Lênin đạt hiệu quả, GV bộ môn LL Mác - Lênin không những cần có phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng, nắm vững kiến thức chuyên ngành, đa ngành, kiến thức về thực tiễn chính trị xã hội, am hiểu và trải nghiệm thực tiễn chính trị xã hội mà còn phải có kĩ năng PPDH, kĩ năng tuyên truyền, tổ chức vận động, hướng dẫn SV.

Cùng với những giải pháp: nâng cao nhận thức về vị trí của GDLL Mác - Lênin trong nhà

trường, nâng cao vai trò lãnh đạo của Đảng uỷ, Ban giám hiệu, các đoàn thể trong nhà trường tạo nên sự thống nhất ý chí trong GDLL Mác - Lênin, cần nâng cao chất lượng đội ngũ GV Mác - Lênin, đổi mới PPDH để nâng chất lượng dạy và học các môn khoa học Mác - Lênin trong nhà trường, phát huy tính chủ động, tích cực, sáng tạo, tự giáo dục, tự rèn luyện trong SV bằng những hoạt động chuyên môn, và các phong trào có ý nghĩa chính trị xã hội trong nhà trường. □

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam. **Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX.** NXB Chính trị quốc gia, H 2001; tr.83.

(2) Hồ Chí Minh. **Toàn tập** (tập 12). NXB Chính trị quốc gia, H 2000; tr.92, 554.

Tài liệu tham khảo

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam. **Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VIII.** NXB Chính trị quốc gia, H 1996; tr.107.

(2) Đảng Cộng sản Việt Nam. **Chỉ thị 34-chính trị / TW của Bộ Chính trị.** NXB Chính trị quốc gia, H 1998; tr 108-109.

SUMMARY

Having entered 21th century, our country seems to encounter many considerable challengings, though we have a variety of great chances, one of which occurs in the struggle field of ideology. This, therefore, requires ideological work including educating ideology has to reach a high level to meet political duties and requirement of our national evolution. Hence, in recent years the work of political education generally as well as education of Leninism - Marxism ideology specifically has taken an important part in our country's educational career.

THÔNG BÁO

Tạp chí Giáo dục ra 1 tháng 2 kì, đặt mua thuận tiện tại các bưu cục địa phương hoặc đặt mua trực tiếp tại Tòa soạn (số lượng lớn) theo địa chỉ: **TẠP CHÍ GIÁO DỤC, 4 Trịnh Hoài Đức, quận Đống Đa, Hà Nội.**

Kính mời bạn đọc, các đơn vị giáo dục, trường học tiếp tục đặt mua **Tạp chí Giáo dục** (Quý IV/2012; 6 tháng cuối năm 2012). Mọi liên hệ xin gửi về địa chỉ trên hoặc liên lạc qua số điện thoại: 04.37345363; Fax: 04.37345363.

Xin trân trọng cảm ơn.

TẠP CHÍ GIÁO DỤC